Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

**HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 ja**

**VNS 1/2023 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027**

Tampereen kaupunki kiittää eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto asiassa.

**TE-uudistuksen rahoitus turvattava**

Työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kuntien vastuulle 2025 alusta alkaen. Koska kyseessä on uusi tehtävä, tulevat kuntien lisäkulut on tarkoitus korvata rahoitusperiaatteen mukaan täysimääräisesti.

Uuden tehtävän lisäkulut on päätetty korvata kunnille valtionosuuksia lisäämällä. Siirtyvien palveluiden osalta siirtyvä rahoitus määräytyy valtion talousarvion ja kehyspäätösten mukaan. Kunnille siirtyvä rahoitus lasketaan käytännössä sen mukaan, paljonko valtio itse budjetoisi vastaavaan tehtävään, jos palvelut olisivat vielä valtion järjestämisvastuulla vuonna 2025.

Pirkanmaan työllisyyskatsauksen (syyskuu 2023) mukaan työttömien määrä oli vuoden 2023 syyskuussa 3202 henkilöä suurempi kuin vuotta aiemmin ja maakuntavertailussa Pirkanmaan työttömyys kasvoi eniten. Suurinta kasvu Pirkanmaan osalta on Tampereella. Uusia avoimia työpaikkoja syyskuun työllisyyskatsauksen mukaan Pirkanmaalla oli 6 935 kpl. Alenema vuositasolla 4 284 kpl eli 38 %. Suuri huolenaihe liittyykin siihen, että työllisyyden hoidon määrärahoja vähennetään valtion talousarviossa tai kehyksissä, ja ne eivät vastaa enää heikentyneen työttömyystilanteen vaativaa tasoa. Etenkin momentille 32.30.51 (Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) määrärahamitoituksiin esitetyt, hallitusohjelman mukaiset, vähennykset vaikuttavat aliresursoidulta. Edellä mainitun riskin toteutuminen johtaisi palveluiden siirtoon aliresursoituna kunnille ja se heikentäisi uudistuksen tavoitteiden toteutumista merkittävästi. Uudistuksen alkuperäisessä hallituksen esityksessä siirtyvien palveluiden rahoitus oli noin 700 miljoonaa euroa. Viimeisimmissä laskelmissa rahoitus on laskenut jo 660 miljoonaan.

**TE-palveluiden ohjaaminen normeilla ja kulupaineen synnyttäminen kuntiin TE-uudistuksessa**

Työllisyyden kuntakokeiluissa on havaittu, että TE-palveluiden pohjoismainen työvoimapalvelumalli on liian normitettu ja kankea. Kuntakentän toive asiakaspalvelumallin keventämisestä on kuultu ja näkyy hallitusohjelmassa. Asiakaspalvelumallin normien purku pitää toteuttaa ennen uudistuksen voimaantuloa riittävillä muutoksilla.

Kuntien käytöstä on uudistuksessa poistumassa myös monia nykyisin TE-hallinnossa käytössä olevia työkaluja, kuten mm. työllisyyspoliittinen avustus, jota kunnissa tulisi voida harkinnanvaraisesti jatkaa TE-uudistuksen jälkeenkin kolmannelle sektorille, yhdistyksille ja säätiöille, vaikka sen myöntäminen ei enää vuodesta 2025 alkaen ole perusteltua kunnille itselleen. Vähintäänkin TE-toimistoilla tulisi olla mahdollisuus jatkaa nykyisiä työllisyyspoliittisia hankkeita aina täyteen 3 vuoteen asti ja tukea myös vuosina 2023–2024 käynnistyviä uusia hankkeita TE-palvelujen siirrosta aiheutuvan siirtymävaiheen aikana, jotta välityömarkkinoiden toiminta turvataan monilla alueilla Suomessa riittävän pitkälle siirtymävaiheen yli. Tieto avustusten päättymisestä kesken vuotta 2024 on saanut useat kolmannen sektorin toimijat ahdinkoon ja uhattuna on mm. Tampereen seudulla useiden satojen työnhakijoiden työllistymistä edistävät palvelut ja polut avoimille työmarkkinoille. Tilanne ajaa yhdistyksiä ja säätiöitä anomaan toiminta-avustuksia kunnilta, jotta eivät joutuisi lopettamaan toimintaansa ja tilanne aiheuttaa kunnille valtavaa kulupaineen kasvua. Esimerkiksi Pirkanmaalla TE-toimisto on tehnyt vuosittain päätöksiä työllisyyspoliittista avustuksista 1,4–1,8 milj. eurolla vuosittain. Kun samaan aikaan palkkatukiuudistus on heikentänyt kolmannen sektorin toimintaa, kuntouttavan työtoiminnan volyymit kautta Suomen hyvinvointialueuudistuksessa romahtaneet ja OKM leikannut työpaja-avustuksia, on selvää, että paine yhdistysten rahoituksesta on siirtymässä kuntiin. Tätä ei voi pitää tarkoituksenmukaisena ilman riittävää taloudellista kompensaatiota valtiolta kunnille.

Kuntien rahoitusta ei pidä myöskään leikata etupainotteisesti normien purkamisen vuoksi. Etukäteen tehtävät vaikutusarviot päätyvät helposti liioittelemaan muutosten talousvaikutuksia, joka johtaa ylisuuriin valtionosuusvähennyksiin. TE-palveluiden kannustava rahoitusmalli takaa sen, että kunnilla on riittävästi kannustimia palveluihin panostamiseen.

Palveluprosessin keventäminen, toimintavapauksien antaminen sekä riittävä rahoitus turvaavat TE-palveluiden menestyksen.

Lisätietoja Regina Saari
työllisyysjohtaja
Tampereen kaupunki
p. 050 346 9603
etunimi.sukunimi@tampere.fi